

DE CURIEUZE KRINGLOOP

reactie op Uitvoeringsagenda Mest 80% versie

De Efteling krijgt binnenkort een nieuw sprookje: de Curieuze Kringloop. Op het provinciehuis in Den Bosch wordt het draaiboek ervoor geschreven. De voorlopige werktitel van het verhaal erachter is de *Uitvoerings-agenda Mest*. Het sprookje draait om de bewerking van mest. Op zich al een fata morgana. Brabantse mestfabrieken leveren tot nu toe voornamelijk stank en ellende voor omwonenden. Het bruine goud dat ze zouden leveren is nog nergens aangetroffen. Wel wemelt het van de goudzoekers die vooral op de rijkelijk stromende subsidies afkomen.

Het sprookje

Toch blijft de provincie het beleid in deze Uitvoeringsagenda Mest opnieuw baseren op het sprookjesachtige idee dat technologische innovaties alle problemen van de vergaand geïndustrialiseerde veehouderij zullen oplossen. Terwijl de fiasco's uit het verleden met halfwas luchtwassers, falende stalvloeren en foezelende mestfabrieken garanderen dat de tekentafel-technologie zeker niet het wondermiddel is dat onze veehouderij een duurzame uitweg kan bieden.

Het heilig geloof

Het landelijk beleid stuurt op kringlooplandbouw. Het Brabantse beleid neemt deze terminologie met graagte over, en noemt lineair nu ook circulair. Maar waar het landelijk beleid vanwege stikstof inzet op krimp van de veestapel, blijft de Brabantse koers gebaseerd op een heilig geloof in krimp van emissies door innovatieve technieken. De Uitvoeringsagenda Mest staat bol van de claims over de beperking van stank en andere emissies door innovaties, waarmee men inzet op scheiding aan de bron en andere technologische hoogstandjes waarvan de feitelijke werking in de praktijk nog steeds niet bewezen is (1). En dat terwijl Wageningen aangeeft dat er nog veel onderzoek nodig is (2). De Uitvoeringsagenda geeft hoog op over precisiebemesting met bewerkte mest, terwijl ook hier niet bewezen is dat de opbrengst stijgt, terwijl de kostprijs voor de akkerbouwer door het gebruik van deze mest wél gegarandeerd omhoog gaat (3). Hetzelfde geldt voor de fraai aangeprezen 'kunstmestvervanger', die zoals onderzoek heeft aangetoond, in feite niets anders doet dan het gebruik van kunstmest verplaatsen (4).

Bagatellisering

Aan de landbouwkant is het sprookjesgehalte van het nieuwe beleid hoog. Aan de sociale kant neemt dit beleid echt fabelachtige proporties aan. Het stankprobleem, dat de omwonenden van mestfabrieken en megastallen het leven zuur maakt, wordt hier opgelost met – opnieuw – nieuwe technologische innovaties die het probleem gaan verdoezelen. Net zoals de hele problematiek wordt ook stank gebagatelliseerd in deze Uitvoeringsagenda. Als je de schrijvers moet geloven stinkt het maar op twee van de honderd locaties waar mest bewerkt wordt. Daarbovenop wordt gesteld dat op basis van de klachten geconcludeerd kan worden dat de geurgevoeligheid van de omwonenden is toegenomen en dat ook eerder overlast ervaren wordt. Tja...

Kille bureaucratie

Wij kunnen daar, vanuit de talloze signalen die ons bereiken, tegenover stellen dat de meeste omwonenden, die dag-in dag-uit de ellende van voortdurende stankoverlast moeten ervaren, het al lang opgegeven hebben om hun klachten te melden omdat ze stuk lopen op de kille bureaucratische reacties en afhandeling van meldingen. En in deze Uitvoeringsagenda Mest worden hun klachten en hun zorgen om wél bewezen gezondheidsrisico's simpelweg genegeerd en naar het rijk der fabeltjes verwezen. De afgelopen jaren hebben wij steeds aangedrongen op onderzoek naar de oorzaken van het ontstaan van de stankproblemen. Want zonder een deugdelijke analyse van wat er fout gaat, kan er ook nooit een goede oplossing volgen. Helaas is er onvoldoende met onze inbreng gedaan.

Varianten van mestbewerking

Met dit sprookje wil Gedeputeerde Staten van de provincie de Statenleden ervan overtuigen dat er meer varianten van mestfabrieken nodig zijn. Want de vestiging van professionele mestfabrieken op daartoe geschikte bedrijventerreinen wil blijkbaar niet zo lukken. Terwijl dit de uitkomst was van overleg en onderzoek in de Brabantse Mestdialogen, waar boeren, burgers, bestuurders en business zich konden vinden in deze oplossing. Ook vanwege de gunstige ligging van bedrijventerreinen ten opzichte van de veehouderijconcentraties. Want dat scheelt in het transport.

Vrijkaartje voor platteland

Als we nog verder willen krimpen op transport is de door de provincie voorgestelde variant A met *basale bewerking* van mest op de boerderij zelf wel een alternatief waar wij achter kunnen staan. Op voorwaarde dat daardoor de feitelijke lokale geuremissie niet zal toenemen, zoals de Uitvoeringsagenda belooft. Maar variant B die de provincie voorstelt, waarbij ze grootschalige mestverwerking, in plaats van op daartoe geschikte bedrijventerreinen, zomaar in het buitengebied willen toestaan, is voor ons volstrekt onacceptabel. De route naar deze *geavanceerde mestbewerking*, zoals het dan gaat heten, is geplaveid met goede bedoelingen en mooie woorden, maar in feite gaat het om verplaatsing van industriële bedrijvigheid van industrieterreinen naar het platteland. En dat terwijl we allemaal weten dat de bereikbaarheid van bedrijventerreinen prima was, dat het voor deze branche ó zo noodzakelijk toezicht daar eenvoudiger is en dat de vereiste professionaliteit daar naar verwachting eerder gerealiseerd zal worden, dan in een situatie dat deze geavanceerde mestbewerking een vrijkaartje krijgt voor vestiging op het platteland.

Naadje van de kous

Even naar het naadje van de kous: het blijft - hoe mooi het ook verpakt wordt - draaien om de locaties. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat het productieproces van de mestfabrieken in het buitengebied (B locaties) gaat verschillen van het proces van de mestfabrieken op bedrijventerreinen (C locaties). En voor een deel is dat ook niet mogelijk vanwege de plicht om de dikke fractie te hygiëniseren om verspreiding van ziektekiemen te voorkomen. De eindproducten zullen dezelfde zijn. En met een krimpende veestapel zal de afzet ook steeds dichterbij mogelijk worden, waardoor extra bewerking met energieverlies en extra kosten nog onwaarschijnlijker wordt. Kortom de C locaties op bedrijventerreinen gaan nooit gebouwd worden en met dit beleid zullen er nieuwe mestfabrieken komen in het buitengebied.

Te veel beleid in beweging

Daarom, laten we ons gezond verstand gebruiken. Als de noodzakelijke krimp van de veestapel doorzet - en daar zal Brabant als koploper in veedichtheid niet aan ontkomen, ook al wil deze gedeputeerde dat liever niet horen - dan zal de noodzaak om grootschalig industrieel mest te verwerken ook afnemen. Hoe dan ook. Er is nu te veel beleid in beweging om op dit punt een onomkeerbaar besluit te nemen dat de weg vrijmaakt voor een route naar vergunningen waar we straks spijt van hebben. Beter ten halve ...

Oirschot, 21 juni

Geert Verstegen (voorzitter BBP)

- 1) <https://www.zuivelnlprojecten.nl/nl/zuivelnl-projecten/Show/Wisselende-effecten-bij-mestscheiden-aan-de-bron.htm>
- 2) <https://www.wur.nl/nl/nieuws/Vijf-vragen-over-mest-scheiden-bij-de-bron-en-het-nabehandelen-van-fracties.htm>
- 3) <https://www.mdpi.com/2076-3417/12/1/341>
- 4) Uit onderzoek van de WUR blijkt dat kunstmestvervangers geen kunstmest vervangen maar het gebruik ervan verplaatsen: <https://edepot.wur.nl/177151>